

ΕΝΟΤΗΤΑ 1.3

Εισαγωγή στις Βασικές Έννοιες Περιγραφής Προβλημάτων και Αναζήτησης Λύσης

Διδάσκων Ενότητας:
Κώστας Κοντογιάννης

ΜΕΡΟΣ 1: Επίλυση Προβλημάτων στο Χώρο των
καταστάσεων

Περίληψη Ενότητας 1.3

2

Θέματα

- Περιγραφή Προβλημάτων και Αναζήτησης Λύσης

Υλικό

- Διαφάνειες παρουσίασης
- Κεφάλαιο 2 Βιβλίου

Βιβλιογραφία - Αναφορές

3

- Υλικό για αυτή τη διάλεξη συγκεντρώθηκε από τις συνοδευτικές παρουσιάσεις του βιβλίου «Τεχνητή Νοημοσύνη», Ι. Βλαχάβας κ.α, Εκδόσεις Β. Γκιούρδας

Γενικά

4

- Ο σκοπός αυτής της ενότητας είναι να παρουσιάσει τις βασικές έννοιες αλγόριθμων που βρίσκουν λύσεις σε προβλήματα όπου μια επιλογή ή ενέργεια οδηγεί σε μια άλλη επιλογή ή ενέργεια, μέχρι που να επιτευχθεί ο στόχος

Περιγραφή Προβλημάτων

5

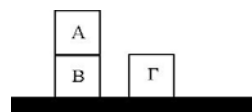
- Η έννοια του προβλήματος είναι διαισθητικά γνωστή σε όλους: υπάρχει μία δεδομένη κατάσταση (*αρχική*), υπάρχει μία επιθυμητή κατάσταση (*τελική*) και διαθέσιμες *ενέργειες* που πρέπει να γίνουν ώστε να φτάσουμε στην επιθυμητή.
- Πολλές φορές στην καθημερινότητα, η έννοια "πρόβλημα" χρησιμοποιείται με λάθος τρόπο. Π.χ. αν δεν είναι γνωστό ένα από τα παραπάνω τρία βασικά συστατικά, δηλαδή κάποιος δεν έχει στόχους ή δε γνωρίζει τι ενέργειες μπορεί να εκτελέσει, τότε δεν υφίσταται πρόβλημα με την τυπική έννοια του όρου.
- Καθημερινά καλούμαστε να αντιμετωπίσουμε πολλά προβλήματα σε ποικίλα περιβάλλοντα.
- **Η επίλυση προβλημάτων που επιδιώκεται από την ΤΝ απαιτεί τον τυποποιημένο και σαφή ορισμό τους.**
- Ο ορισμός ή η περιγραφή ενός προβλήματος πρέπει να είναι ανεξάρτητη από την πολυπλοκότητα επίλυσής του.
- Η πολυπλοκότητα καθορίζεται από την πολυπλοκότητα του αλγορίθμου αναζήτησης που εφαρμόζεται για την επίλυσή του.

Παραδείγματα Προβλημάτων

6

- *κύβοι (blocks)* Τρεις κύβοι βρίσκονται σε τυχαία διάταξη πάνω στο τραπέζι με σκοπό να μετακινηθούν ώστε να σχηματιστεί μία άλλη διάταξη.
- *N-puzzle* Ένα πλαίσιο περιέχει πλακίδια αριθμημένα από το 1 έως το 8. Τα πλακίδια μπορούν να γλιστρήσουν ανάμεσα στα άλλα, εφόσον μία θέση είναι κενή. Σκοπός είναι να έρθουν τα πλακίδια σε κάποια προκαθορισμένη διάταξη.
- *τρίλιζα (tic-tac-toe)* Δύο παίκτες εναλλάξ σημειώνουν Χ ή Ο στις εννέα θέσεις του ταμπλό με σκοπό κάποιος να έχει τρία Χ ή τρία Ο στη σειρά, οριζόντια, κατακόρυφα ή διαγώνια.
- *λαβύρινθος (maze)* Αναζήτηση μίας διαδρομής σε ένα λαβύρινθο από την είσοδο έως την έξοδο.

8	3	5
4	1	7
2		6

		Ο
Ο	Χ	
	Χ	

Περιγραφή Προβλημάτων

7

- Η περιγραφή ενός προβλήματος μπορεί να γίνει με δύο βασικούς τρόπους:
- Περιγραφή με Χώρο Καταστάσεων (*State Space*) και
- Περιγραφή με Αναγωγή (*Reduction*).

Περιγραφή προβλημάτων με Χώρο Καταστάσεων

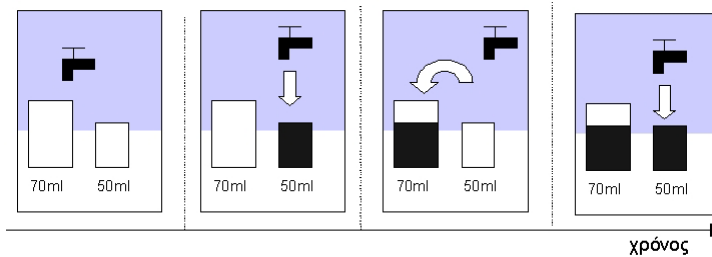
8

- Κόσμος προβλήματος
  - ▣ αποτελείται μόνον από τα αντικείμενα που υπάρχουν σε αυτόν, τις ιδιότητες των αντικειμένων και τις σχέσεις που τα συνδέουν. Άρα, είναι υποσύνολο του πραγματικού κόσμου.
  - ▣ Κλειστός κόσμος (*closed world*). Τίποτα δεν εισάγεται ή εξάγεται από ή προς άλλο κόσμο.
  - ▣ Ανοιχτός κόσμος (*open world*) . Το αντίθετο του κλειστού.
- Κατάσταση προβλήματος
  - ▣ Κατάσταση ενός κόσμου είναι ένα στιγμιότυπο (*instance*) ή φωτογραφία (*snapshot*) μίας συγκεκριμένης χρονικής στιγμής της εξέλιξης του κόσμου.

Χώρος Καταστάσεων

9

Περιγραφή Προβλημάτων με Χώρο Καταστάσεων

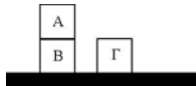
10

- Τυπικά:
- **Κατάσταση (state)** ενός κόσμου είναι μία επαρκής αναπαράσταση του κόσμου σε μία δεδομένη χρονική στιγμή.
- Με τη λέξη "επαρκής" εννοείται ότι οι χαρακτηριστικές ιδιότητες μιας κατάστασης του κόσμου πρέπει να επιλεγούν με τέτοιο τρόπο ώστε διαφορετικές τιμές των ιδιοτήτων να αντικατοπτρίζουν τις πραγματικές διαφορές των στιγμιότυπων του κόσμου.
- Αυτό επιτυγχάνεται με τη λειτουργία της αφαίρεσης (abstraction), σύμφωνα με την οποία για να περιγραφεί μία κατάσταση αφαιρούνται όλες εκείνες οι λεπτομέρειες οι οποίες δεν είναι απαραίτητες για τη μετέπειτα επίλυση ενός προβλήματος.

Παράδειγμα Χώρου

11

Αντικείμενα	Ιδιότητες	Σχέσεις
Κύβος Α	Κύβος Α είναι ελεύθερος	Κύβος Α πάνω στον κύβο Β
Κύβος Β	Κύβος Γ είναι ελεύθερος	Κύβος Β πάνω στο Τ
Κύβος Γ	Τ έχει αρκετό ελεύθερο χώρο	Κύβος Γ πάνω στο Τ
Τ είναι Τραπέζι	Κύβος Β δεν είναι ελεύθερος	

- ❖ Κόσμος του προβλήματος: Τρεις κύβοι και ένα τραπέζι (ή πάτωμα).
- ❖ Μια Κατάσταση:

Κύβος Α πάνω στον κύβο Β
Κύβος Β πάνω στο Τ
Κύβος Γ πάνω στο Τ
Κύβος Α ελεύθερος
Κύβος Γ ελεύθερος

Τελεστές Μετάβασης

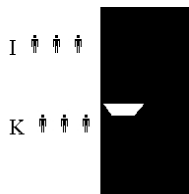
12

- ❑ Οι καταστάσεις ενός κόσμου συνδέονται μεταξύ τους.
- ❑ Τελεστής μετάβασης (*transition operator*) ή ενέργεια (*action*) είναι μια αντιστοίχιση μίας κατάστασης του κόσμου σε νέες καταστάσεις.
- ❑ Παράδειγμα: Στον κόσμο των κύβων, οι τελεστές μετάβασης είναι:
  - ❑ Βάλε τον κύβο Α πάνω στον κύβο Γ.
  - ❑ Βάλε τον κύβο Α πάνω στον κύβο Β.
  - ❑ κλπ
- ❑ Επειδή δεν μπορεί να υπάρχει ένας τελεστής για κάθε περίπτωση, χρησιμοποιούμε μεταβλητές.
  - ❑ Παράδειγμα: Βάλε κάποιον κύβο Χ πάνω σε κάποιον κύβο Υ.
- ❑ Επειδή όλες οι μεταβάσεις δεν είναι δυνατές (π.χ. στο προηγούμενο παράδειγμα, ο κύβος Β δεν μπορεί να πάει επάνω στον κύβο Γ) υπάρχουν Προϋποθέσεις εφαρμογής (*preconditions*) που πρέπει να τηρούνται για να εφαρμοστεί ένας τελεστής.
- ❑ Μια βασική προϋπόθεση είναι η κατάσταση που προκύπτει να είναι Έγκυρη (*valid*).

Παράδειγμα – Ιεραπόστολοι και Κανίβαλοι

13

Αντικείμενα	Ιδιότητες	Σχέσεις
3 Ιεραπόστολοι	Βάρκα δύο ατόμων	Ιεραπόστολοι στην αριστερή όχθη
3 Κανίβαλοι		Κανίβαλοι στην αριστερή όχθη
Βάρκα		Βάρκα στην αριστερή όχθη
Αριστερή Όχθη		
Δεξιά Όχθη		

Τελεστές Μετάβασης - Παράδειγμα

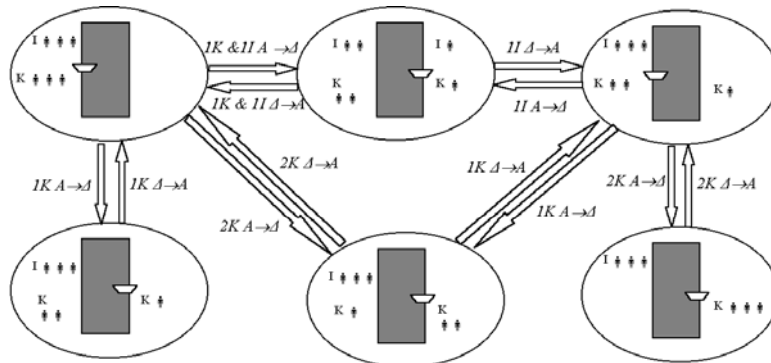
14

Τελεστής:
Μετέφερε δύο ιεραπόστολους από την αριστερή όχθη στη δεξιά
Προϋποθέσεις:
Υπάρχουν τουλάχιστον 2 ιεραπόστολοι στην αριστερή όχθη. Η βάρκα είναι στην αριστερή όχθη. Ο αριθμός των ιεραποστόλων που θα προκύψει στην αριστερή όχθη να μην είναι μικρότερος από τον αριθμό των κανιβάλων ή να μην υπάρχει άλλος ιεραπόστολος στην αριστερή όχθη.
Αποτελέσματα:
Ο αριθμός των ιεραποστόλων στην αριστερή όχθη μειώνεται κατά 2. Ο αριθμός των ιεραποστόλων στην δεξιά όχθη αυξάνεται κατά 2. Η βάρκα είναι πλέον δεξιά και όχι αριστερά

Χώρος Καταστάσεων

15

Χώρος καταστάσεων (*state space* ή *domain space*) ενός προβλήματος ονομάζεται το σύνολο όλων των έγκυρων καταστάσεων.

Λύση Προβλήματος

16

- **Λύση (Solution)** σε ένα πρόβλημα (I, G, T, S) , είναι μία ακολουθία από τελεστές μετάβασης $t_1, t_2, \dots, t_n$ με την ιδιότητα $g = t_n(\dots(t_2(t_1(I))))$, όπου $g \in G$
- Δηλαδή λύση σε ένα πρόβλημα είναι η ακολουθία τελεστών που εφαρμόζονται στην αρχική κατάσταση για να προκύψει η τελική κατάσταση.
- Παράδειγμα: Η λύση στο πρόβλημα των κανιβάλων και ιεραποστόλων:
- Μετέφερε 1 ιεραπόστολο και 1 κανίβαλο από την αριστερή στη δεξιά όχθη
- Μετέφερε 1 ιεραπόστολο από τη δεξιά στην αριστερή όχθη
- Μετέφερε 2 κανίβαλους από την αριστερή στη δεξιά όχθη
- Μετέφερε 1 κανίβαλο από τη δεξιά στην αριστερή όχθη
- Μετέφερε 2 ιεραπόστολους από την αριστερή στη δεξιά όχθη
- Μετέφερε 1 ιεραπόστολο και 1 κανίβαλο από τη δεξιά στην αριστερή όχθη
- Μετέφερε 2 ιεραπόστολους από την αριστερή στη δεξιά όχθη
- Μετέφερε 1 κανίβαλο από τη δεξιά στην αριστερή όχθη
- Μετέφερε 2 κανίβαλους από την αριστερή στη δεξιά όχθη
- Μετέφερε 1 ιεραπόστολο από τη δεξιά στην αριστερή όχθη
- Μετέφερε 1 ιεραπόστολο και 1 κανίβαλο από την αριστερή στη δεξιά όχθη

Αρχικές και Τελικές Καταστάσεις

17

- ❖ Σε κάθε πρόβλημα αρχίζουμε από κάπου και καταλήγουμε κάπου.
- ❖ Η αρχική (*initial state*) και τελική (*final* ή *goal state*)
- ❖ ή τελικές καταστάσεις εκφράζουν το δεδομένο και το ζητούμενο (ζητούμενα)
- ❖ αντίστοιχα.

8	3	5
4	1	7
2		6

Αρχική Κατάσταση

1	2	3
4	5	6
7	8	

Τελική Κατάσταση

Αρχική και Τελική
Κατάσταση στο 8
Puzzle πρόβλημα.

Ορισμός προβλήματος

- ❖ Ένα πρόβλημα (*Problem*) ορίζεται ως η τετράδα $P = (I, G, T, S)$ όπου:
  - ❑ I είναι η αρχική κατάσταση, $I \in S$
  - ❑ G είναι το σύνολο των τελικών καταστάσεων, $G \subseteq S$
  - ❑ T είναι το σύνολο των τελεστών μετάβασης, $T: S \rightarrow S$
  - ❑ S είναι ο χώρος καταστάσεων.

Κατηγορίες Προβλημάτων

18

- ❑ Τα προβλήματα μπορεί να κατηγοριοποιηθούν σε τέσσερις (4) κατηγορίες, ανάλογα με την ερμηνεία που δίνεται στον όρο "λύση".
- ❑ Υπάρχουν προβλήματα στα οποία είναι πλήρως γνωστές οι τελικές καταστάσεις και επιδιώκεται η εύρεση μίας σειράς ενεργειών, η εκτέλεση των οποίων προκαλεί τη μετάβαση από την αρχική κατάσταση σε μία τελική,
  - ❑ όπως τα **προβλήματα σχεδιασμού ενεργειών** (*planning*) και τα προβλήματα πλοήγησης, στρατηγικής, εφοδιαστικής, κτλ.
  - ❑ Για παράδειγμα, στο πρόβλημα 8-puzzle λύση είναι οι κινήσεις που έγιναν ώστε να διαμορφωθεί το τελικό puzzle.
- ❑ Σε άλλα προβλήματα, είναι γνωστές κάποιες ιδιότητες μόνο της τελικής κατάστασης και επιδιώκεται η εύρεση ενός πλήρους στιγμιότυπου της τελικής κατάστασης,
  - ❑ όπως σε προβλήματα χρονοπρογραμματισμού (*scheduling*), παζλ, σταυρόλεξα, κρυπτογραφικά, κτλ.
  - ❑ Για παράδειγμα, στο ωρολόγιο πρόγραμμα ενός σχολείου, ξεκινώντας από ένα κενό πρόγραμμα αναζητείται το πλήρες πρόγραμμα.
  - ❑ Το ίδιο ισχύει και με το σταυρόλεξο, όπου στο πλήρες στιγμιότυπο της τελικής κατάστασης όλες οι λέξεις είναι τοποθετημένες στη σωστή τους θέση και αυτό αποτελεί τη λύση του.
  - ❑ Αυτά τα προβλήματα είναι γνωστά ως **προβλήματα ικανοποίησης περιορισμών** (*constraint satisfaction problems*) και περιγράφονται σε σχετικό κεφάλαιο.

Κατηγορίες Προβλημάτων

19

- Συνδυασμό των παραπάνω κατηγοριών αποτελούν τα προβλήματα στα οποία είναι γνωστές κάποιες ιδιότητες μόνο της τελικής κατάστασης και επιδιώκεται η εύρεση μίας πλήρως γνωστής τελικής κατάστασης και η σειρά ενεργειών που θα οδηγήσουν σε αυτή, όπως είναι τα *προβλήματα διαμόρφωσης (configuration)*.
- Για παράδειγμα, στην κατασκευή ενός αυτοκινήτου βάσει κάποιων προδιαγραφών, ζητούμενο είναι όχι μόνο τα εξαρτήματα που θα συνθέσουν το αυτοκίνητο αλλά και η σειρά με την οποία θα τοποθετηθούν.
- Τέλος, υπάρχουν τα προβλήματα όπου είναι σχετικά εύκολο να βρεθούν λύσεις, αλλά το ζητούμενο είναι η βέλτιστη από αυτές.
- Για παράδειγμα, στο πρόβλημα του πλανόδιου πωλητή αναζητείται η συντομότερη διαδρομή που περνά από όλες τις πόλεις.
- Αυτά είναι τα λεγόμενα προβλήματα βελτιστοποίησης, στα οποία και πάλι η τελική κατάσταση δεν είναι πλήρως γνωστή αλλά είναι γνωστά κάποια χαρακτηριστικά της.

Περιγραφή με Αναγωγή

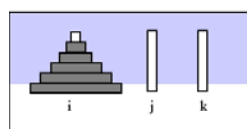
20

❖ Μία ακολουθία από τελεστές ανάγουν την περιγραφή ενός προβλήματος σε υποπροβλήματα τα οποία είναι άμεσα επιλύσιμα, **αρχέγονα (Primitive Problems)**

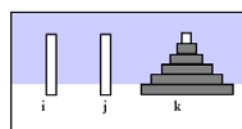
❖ **Παράδειγμα:** Για να μεταφερθούν $n > 1$ δίσκοι από τον στύλο i στο στύλο k , πρέπει:

- να μεταφερθούν $n-1$ δίσκοι από το i στο j ,
- να μεταφερθεί 1 δίσκος από το i στο k ,
- να μεταφερθούν $n-1$ δίσκοι από το j στο k .

Αρχική και τελική περιγραφή προβλήματος

Αρχική Περιγραφή

Τελική Περιγραφή

Περιγραφή με Αναγωγή

21

- Η βασική δομή δεν είναι η κατάσταση αλλά η ίδια η περιγραφή του προβλήματος.
- Αντί για αρχική κατάσταση έχουμε **Αρχική Περιγραφή**.
- Αντί για τελεστή μετάβασης έχουμε τελεστή αναγωγής.
- Ένας **Τελεστής Αναγωγής** (reduction operator) ανάγει ένα πρόβλημα σε υποπροβλήματα.
- Αν δοθεί μια αρχική περιγραφή, μια ακολουθία από τελεστές αναγωγής μπορούν να το ανάγουν σε απλούστερα (αρχέγονα), δηλαδή άμεσα επιλύσιμα.

Ορισμός προβλήματος

- Ένα πρόβλημα ορίζεται τυπικά ως η τετράδα $P = (ID, GD, TR, PP)$
  - όπου ID είναι η αρχική περιγραφή,
  - GD είναι ένα σύνολο από τελικές περιγραφές,
  - TR είναι ένα σύνολο τελεστών αναγωγής και
  - PP είναι ένα σύνολο από αρχέγονα προβλήματα.

Περιγραφή με Αναγωγή

22

- Δοθέντος ενός προβλήματος με περιγραφή στο χώρο καταστάσεων ή με αναγωγή, στόχος είναι να βρεθεί η λύση του.
  - Η τυποποίηση της περιγραφής ενός προβλήματος διευκολύνει την επίλυσή του.
- Κατ'αντιστοιχία, η τυποποίηση των βημάτων επίλυσης διευκολύνει την υλοποίηση του τρόπου επίλυσης σε ένα υπολογιστικό σύστημα.
  - Η αυτοματοποίηση αυτή επιτυγχάνεται μέσω αυστηρά προκαθορισμένων βημάτων, δηλαδή αλγορίθμων, που πρέπει να εφαρμοστούν για να επιλυθεί ένα πρόβλημα.
- Επειδή οι αλγόριθμοι αυτοί αναζητούν τη λύση στο πρόβλημα ονομάζονται αλγόριθμοι αναζήτησης (search algorithms)
- Η επιλογή ενός αλγορίθμου αναζήτησης για ένα συγκεκριμένο πρόβλημα είναι σημαντική, διότι οι αλγόριθμοι αυτοί διαφέρουν μεταξύ τους σε αρκετά χαρακτηριστικά.
  - Ο λόγος για την ύπαρξη τόσων αλγορίθμων είναι ότι κάθε ένας έχει διαφορετικά χαρακτηριστικά που τον καθιστούν περισσότερο ή λιγότερο αποδοτικό από άλλους, σε απαιτήσεις μνήμης ή/και χρόνου εκτέλεσης.

Χώρος Αναζήτησης

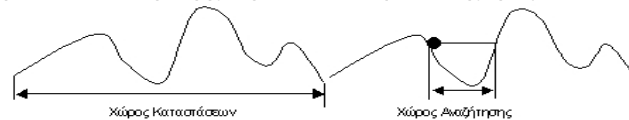
Δοθέντος ενός προβλήματος (I, G, T, S) , **χώρος αναζήτησης (search space)**

SP

είναι το σύνολο όλων των καταστάσεων που είναι προσβάσιμες από την αρχική κατάσταση. Μία κατάσταση s ονομάζεται **προσβάσιμη (accessible)** αν υπάρχει μια ακολουθία τελεστών μετάβασης $t_1, t_2, \dots, t_k$ τέτοια ώστε $s = t_k(\dots(t_2(t_1(I))))$.

❖ Ο χώρος αναζήτησης είναι υποσύνολο του χώρου καταστάσεων, δηλαδή $SP \subseteq S$.

❖ Μπορεί και να συμπίπτει αλλά συνήθως είναι μικρότερος γιατί ο χώρος αναζήτησης εξαρτάται από την αρχική κατάσταση ενώ ο χώρος καταστάσεων όχι.

❖ Ένας αλγόριθμος αναζήτησης δεν μειώνει τον χώρο αναζήτησης (που είναι δεδομένος) αλλά καθορίζει τον αριθμό των καταστάσεων που επισκέπτεται.

Χώρος Αναζήτησης ως Δένδρο

24

❖ Ο χώρος αναζήτησης μπορεί να αναπαρασταθεί με γράφο. Είναι πάντα εφικτό να μετατραπεί ο γράφος σε **δένδρο αναζήτησης (search tree)**, το οποίο όμως μπορεί να έχει μονοπάτια απείρου μήκους.

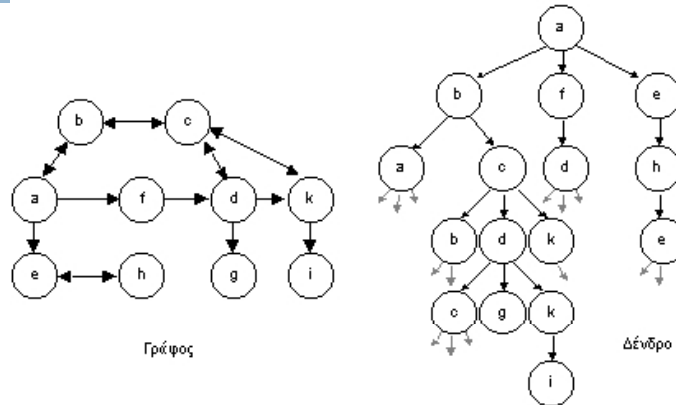
Τμήμα Δένδρου	Αναπαράσταση
Κόμβος (Node)	Κατάσταση
Ρίζα (Root)	Αρχική Κατάσταση
Φύλλο (Tip, Leaf) ή Τερματικός κόμβος	Τελική Κατάσταση ή Αδιέξοδο (Dead Node), δηλαδή κατάσταση στην οποία δεν μπορεί να εφαρμοστεί κανένας τελεστής μετάβασης.
Κλαδί (Branch)	Τελεστής Μετάβασης που μετατρέπει μια κατάσταση-Γονέα (Parent State) σε μία άλλη κατάσταση-Παιδί (Child State).
Λύση (Solution)	Μονοπάτι (Path) που ενώνει την αρχική με μία τελική κατάσταση
Επέκταση (Expansion)	Η διαδικασία παραγωγής όλων των καταστάσεων-παιδιών ενός κόμβου.
Παράγοντας Διακλάδωσης (Branching Factor)	Ο αριθμός των καταστάσεων-Παιδιών που προκύπτουν από την επέκταση μιας κατάστασης. Επειδή δεν είναι σταθερός αριθμός, αναφέρεται και ως Μέσος Παράγοντας Διακλάδωσης (Average Branching Factor).

❖ Τα δένδρα είναι Η'-δένδρα (Or-trees) γιατί σε κάθε κόμβο έχουμε δυνατότητα επιλογής

Χώρος Αναζήτησης ως Δένδρο

25

Το φαινόμενο της εκθετικής αύξησης του αριθμού των κόμβων του δένδρου ονομάζεται συνδυαστική έκρηξη (*combinatorial explosion*).

Χαρακτηριστικά Αλγορίθμων

26

- Ένας αλγόριθμος είναι μία αυστηρά καθορισμένη ακολουθία βημάτων-εντολών που επιδιώκει να λύσει ένα πρόβλημα.
- Δοθέντος ενός προβλήματος $P=(I,G,T,S)$ και μετά την εφαρμογή κάποιου αλγορίθμου στο χώρο αναζήτησής του, προκύπτει το **επιλυμένο πρόβλημα** (*solved problem*), το οποίο ορίζεται ως μία τετράδα $Ps=(V,A,F,Gs)$, όπου:
  - V είναι το σύνολο των καταστάσεων που εξετάσε ο αλγόριθμος αναζήτησης,
  - A είναι ο αλγόριθμος που χρησιμοποιήθηκε,
  - F είναι το σύνολο των λύσεων που βρέθηκαν, και
  - Gs είναι το σύνολο των τελικών καταστάσεων που εξετάστηκαν.
- Ο πληθάνριθμος του V (ο αριθμός των καταστάσεων που περιέχει) και η σχέση του με το χώρο καταστάσεων S ενός προβλήματος και τον χώρο αναζήτησης SP , είναι ένα από τα χαρακτηριστικά της αποδοτικότητας του αλγορίθμου.

Χαρακτηριστικά Αλγορίθμων

27

- Ένας αλγόριθμος ονομάζεται **εξαντλητικός** (*exhaustive*) όταν το σύνολο των καταστάσεων που εξετάζει ο αλγόριθμος για να βρει τις απαιτούμενες λύσεις είναι ίσο με το χώρο αναζήτησης, δηλαδή $V=SP$.
- Ένας αλγόριθμος δεν λύνει πάντα κάποιο πρόβλημα, έστω και αν υπάρχει κάποια λύση. Τότε τα σύνολα G s και F είναι κενά.
- Ένας αλγόριθμος αναζήτησης ονομάζεται **πλήρης** (*complete*) αν εγγυάται ότι θα βρει μία λύση για οποιαδήποτε τελική κατάσταση, αν τέτοια λύση υπάρχει. Σε αντίθετη περίπτωση, ο αλγόριθμος ονομάζεται μη-πλήρης (*incomplete*).
- Μία λύση ονομάζεται **βέλτιστη** (*optimal*) αν οδηγεί στην καλύτερη, σύμφωνα με τη διάταξη, τελική κατάσταση. Όταν δεν υπάρχει διάταξη, μία λύση ονομάζεται βέλτιστη αν είναι η συντομότερη (*shortest*).
- Ένας αλγόριθμος αναζήτησης καλείται **αποδεκτός** (*admissible*) αν εγγυάται ότι θα βρει τη βέλτιστη λύση, αν μια τέτοια λύση υπάρχει.

Διαδικασία Επιλογής Αλγορίθμου Αναζήτησης

28

- Η επιλογή ενός αλγορίθμου βασίζεται στα εξής κριτήρια:
  - αριθμός των καταστάσεων που αυτός επισκέπτεται
  - δυνατότητα εύρεσης λύσεων εφόσον αυτές υπάρχουν
  - αριθμός των λύσεων
  - ποιότητα των λύσεων
  - αποδοτικότητά του σε χρόνο
  - αποδοτικότητά του σε χώρο (μνήμη)
  - ευκολία υλοποίησής του
- Στα κριτήρια αυτά εντάσσεται και η έννοια του κλάδεματος ή αποκοπής καταστάσεων (*pruning*) του χώρου αναζήτησης.
- Κλάδεμα ή αποκοπή καταστάσεων (*pruning*) του χώρου αναζήτησης είναι η διαδικασία κατά την οποία ο αλγόριθμος απορρίπτει, κάτω από ορισμένες συνθήκες, κάποιες καταστάσεις και μαζί με αυτές όλο το υποδένδρο που εκτυλίσσεται κάτω από τις καταστάσεις αυτές.

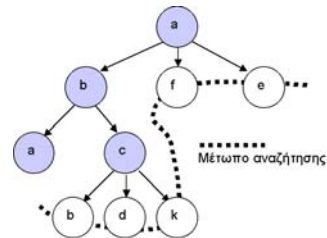
Γενικός Αλγόριθμος Αναζήτησης

29

- Παρόλες τις διαφορές τους, όλοι οι αλγόριθμοι αναζήτησης χρησιμοποιούν ορισμένες κοινές δομές δεδομένων:
- **Μέτωπο της αναζήτησης (search frontier) ενός αλγορίθμου είναι το διατεταγμένο σύνολο (λίστα) των καταστάσεων που ο αλγόριθμος έχει ήδη επισκεφτεί, αλλά δεν έχουν ακόμη επεκταθεί.**
- **Κλειστό σύνολο (closed set) ενός αλγορίθμου αναζήτησης είναι το σύνολο όλων των καταστάσεων που έχουν ήδη επεκταθεί από τον αλγόριθμο.**
- Με έναν απλό έλεγχο, αν η κατάσταση προς επέκταση ανήκει ήδη στο κλειστό σύνολο, αποφεύγονται οι βρόχοι (*loops*).

Κάθε επέκταση μιας κατάστασης συνοδεύεται από την εισαγωγή της κατάστασης γονέα → Κλειστό σύνολο και των καταστάσεων παιδιών → Μέτωπο αναζήτησης.

Γενικός Αλγόριθμος Αναζήτησης

30

- Ο αλγόριθμος είναι γενικός με την έννοια ότι μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να υλοποιήσει τους περισσότερους αλγορίθμους αναζήτησης.
1. Βάλε την αρχική κατάσταση στο μέτωπο της αναζήτησης.
  2. Αν το μέτωπο αναζήτησης είναι άδειο τότε σταμάτησε.
  3. Πάρε την πρώτη σε σειρά κατάσταση του μετώπου της αναζήτησης.
  4. Αν είναι η κατάσταση αυτή μέρος του κλειστού συνόλου τότε πήγαινε στο βήμα 2.
  5. Αν είναι η κατάσταση αυτή τελική κατάσταση τότε τύπωσε τη λύση και πήγαινε στο βήμα 2.
  6. Εφάρμοσε τους τελεστές μετάβασης για να παράγεις τις καταστάσεις-παιδιά.
  7. Βάλε τις νέες καταστάσεις-παιδιά στο μέτωπο της αναζήτησης.
  8. Κλάδεψε τις καταστάσεις που δε χρειάζονται (σύμφωνα με κάποιο κριτήριο), βγάζοντάς τες από το μέτωπο της αναζήτησης.
  9. Κάνε αναδιάταξη στο μέτωπο της αναζήτησης (σύμφωνα με κάποιο κριτήριο).
  10. Βάλε την κατάσταση-γονέα στο κλειστό σύνολο.
  11. Πήγαινε στο βήμα 2.

Γενικός Αλγόριθμος – Ψευδοκώδικας

31

```

algorithm general(InitialState, FinalState)
begin
  Closed  $\leftarrow \emptyset$ ;
  Frontier  $\leftarrow \langle \text{InitialState} \rangle$ ;
  CurrentState  $\leftarrow \text{First}(\text{Frontier})$ ;
  while CurrentState  $\neq$  FinalState do
    Frontier  $\leftarrow \text{delete}(\text{CurrentState}, \text{Frontier})$ ;
    if CurrentState  $\notin$  ClosedSet then
      begin
        Next  $\leftarrow \text{Expand}(\text{CurrentState})$ ;
        Frontier  $\leftarrow \text{insert}(\text{Next}, \text{Frontier})$ ;
        Frontier  $\leftarrow \text{prune}(\text{Frontier})$ ;
        Frontier  $\leftarrow \text{reorder}(\text{Frontier})$ ;
        Closed  $\leftarrow \text{Closed} \cup \{\text{CurrentState}\}$ ;
      end;
    if Frontier =  $\emptyset$  then return failure;
    CurrentState  $\leftarrow \text{First}(\text{Frontier})$ ;
  endwhile;
end.

```

Επόμενα Βήματα

32

- Τα επόμενα βήματά μας είναι να εξετάσουμε οικογένειες αλγορίθμων αναζήτησης λύσεων σε χώρο καταστάσεων.
- Πιο συγκεκριμένα θα εξετάσουμε:
  1. Αλγόριθμους που βρίσκουν κάποια λύση στο χώρο καταστάσεων
  2. Αλγόριθμους που βρίσκουν την βέλτιστη λύση στο χώρο καταστάσεων
  3. Αλγόριθμους που βρίσκουν λύσεις όταν ο χώρος καταστάσεων κατασκευάζεται κατά τη διάρκεια ενός παιχνιδιού με δύο αντιπάλους που και οι δύο εκτελούν κινήσεις στη προσπάθειά τους να κερδίσουν το παιχνίδι